

Så tycker företagarna om Stockholm

**Sammanställning av Stockholm Business
Region Developments företagsmöten
2014**

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Bakgrund	4
3. Metod	4
4. Resultat	5
5. Vad tycker företagen?	5
6. Noteringar per stadsdel och företagsområde	6
7. Företagsmöten via workshops	14
8. Företagens närmiljö	17
9. Noteringar per bransch	18
10. Hur tas synpunkterna omhand?	25
Bilaga 1. ”Företagens närmiljö 2014”	

1. Sammanfattning

Stockholm Business Region Development, härnäst SBRD, arbetar för att Stockholm ska skapa bästa möjliga förutsättningar för företag att etablera sig och växa i staden. Som en del i dialogen med näringslivet genomförs varje år 500 företagsmöten. Syftet är att öka kunskapen om företagets behov samt för att staden ska ta till sig synpunkter i förbättringssyfte.

Den här rapporten är en kvalitativ sammanställning av 2014 års företagsmöten. Totalt genomfördes 526 företagsmöten via enskilda möten och workshopar. Resultatet från bolagets företagsmöten redovisas per stadsdel, företagsområde, bransch och utifrån de frågeställningar som har diskuterats på de workshopar SBRD har anordnat i syfte att fånga upp företagets synpunkter.

Under 2014 genomfördes också en telefonundersökning med syftet att ytterligare fördjupa kunskapen om hur företagarna i Stockholm upplever sin närmiljö. Undersökningen genomfördes via telefonintervjuer av MIND Research under perioden 26 februari till den 10 april 2014. Totalt genomfördes 1002 intervjuer. Rapporten "Företagens närmiljö 2014" finns bilagd till detta dokument och en sammanfattning av resultatet kan läsas längre fram i rapporten under "företagens närmiljö".

Sammanfattningsvis har Stockholms företagare relativt eniga uppfattningar om Stockholm som företagsplats. Några av stadens positiva egenskaper är exempelvis att den erbjuder en dynamisk mötesplats med närhet till kunder, bra digitala kommunikationer, goda möjligheter till expansion tack vare ett innovativt klimat och fungerande kollektivtrafik. Under besöken framkommer också synpunkter och förbättringsförslag som exempelvis behovet av tillgängliga trådlösa nätverk (wifi hotspots), förbättrad städning och behovet av fler parkeringsplatser. Synpunkterna redovisas i sin helhet längre fram i rapporten.

Inom besökta företagsområden (definierade och angivna i *Företagsområden i Världsklass, nulägesanalys 2013, bilaga 2*) finns problem i varierande omfattning. Det rör sig exempelvis om nedskräpning och brist på parkeringar.

2. Bakgrund

SBRD arbetar för att Stockholm ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för företag att starta och växa i staden. Som en del i det arbetet genomför SBRD möten med företag i staden.

Syftet med dessa företagsmöten är att genom en kontinuerlig dialog öka kunskapen om företagets behov samt förbättra kontakterna mellan Stockholms stad och näringslivet.

3. Metod

Företagsmöten genomförs av SBRDs medarbetare med företag i staden endera via enskilda möten eller via workshopar. Synpunkterna från dessa möten redovisas med uppdelning per stadsdel, företagsområde och branschtillhörighet samt utifrån de frågeställningar som har diskuterats på de workshopar SBRD har anordnat i syfte att fånga upp företagets synpunkter.

De utvalda branscherna, vilka redovisas var för sig, bedöms som viktiga för stadens fortsatta tillväxt. De bearbetas av branschteam hos SBRD vilka sammanfattat synpunkter från sina besök. De branscher som ingår i den här rapporten är informations- och kommunikationsteknologi, bank och finans, cleantech, life sciences, hospitality, retail samt kulturella och kreativa näringar.

I varje stadsdel, företagsområde och bransch väljs ett urval av företag ut och tillfrågas om ett möte. Storleken på urvalet bestäms utifrån totala antalet företag i området samt storleken på företagen. För att få variation och bredd i kunskapen om företagandet i staden läggs olika mycket fokus på olika stadsdelar och företagsområden varje år. Att notera är att de flesta besök genomförs utanför något av stadens totalt 26 utpekade företagsområdena (se rapport *Företagsområden i världsklass, nulägesanalys 2013*). Ungefär 80 % av företagen, arbetsställena och de anställda i Stockholm ligger inte i ett företagsområde.

SBRD besöker både startup företag och mer väletablerade företag. Synpunkter från ett diversifierat näringsliv är av vikt då ett sådant bidrar till god konkurrenskraft och fortsatt tillväxt.

Vid både enskilda företagsmöten och via workshopar får företagen komma med synpunkter på Stockholm som företagsplats beträffande infrastruktur, kompetensförsörjning, tillgång på bostäder, arbetskraft, telekommunikationer, lokal service, regler och lokaler, etcetera. Även stadens service i form av bemötande, tillgänglighet, effektivitet och kunskap behandlas likväl som behovet av samarbete med andra företag. Därutöver har företagen tillfrågats om intresset för fortsatta kontakter med staden och fått information om den service som SBRD erbjuder företag, såsom exempelvis företagslotsen, den webbaserade Tillståndsguiden samt SBRDs frukostmöten.

4. Resultat

Under 2014 har totalt 526 möten genomförs med företag som verkar i Stockholms stad. Företagen har fått komma med synpunkter vilka den här rapporten har som syfte att sammanställa och redovisa.

5. Vad tycker företagen?

Stockholms främsta egenskap anses av de flesta företag vara regionens attraktionskraft. Stockholmsregionen växer och lockar både fler företag och mer kompetens. Trots ökad konkurrens framträder närheten till kunder som den största fördelen med att verka i staden. I stort sett samtliga företag belyser ovan anledning som den viktigaste positiva faktorn med att vara etablerad i Stockholm.

Parkeringssituationen tas upp som negativ av majoriteten av stadens företagare. I samtliga områden anses att det finns behov av att utöka parkeringsytorna. Det handlar både om att kunna erbjuda parkering till kunder och besökare, men även för anställda. Parkeringsvakter får hård kritik i centrala Stockholm där de menas bidra till minskad konsumtion

Företag i utpekade företagsområden (*se rapport Företagsområden i Världsklass, nulägesanalys 2013*) anser ofta att både städning, belysning och skyltning kan förbättras avsevärt. För ökad trygghet i företagsområdena önskas bland annat bättre bevakning och belysning.

Snöröjningen får betydligt mindre kritik 2014 än under 2013 och de flesta företagarna verkar tycka att den har fungerat tillfredsställande.

Framkomlighet är generellt ett återkommande tema, där kollektivtrafiken får positiv kritik medan bil- och cykeltrafiken kritiseras. Vad gäller de digitala kommunikationerna är de flesta företag mycket nöjda med staden, centralt efterfrågas fortfarande fler öppna nätverk, så kallade *Wifi Hotspots*, för att förenkla företagandet.

Bostadsbristen har diskuterats flitigt av företagen, både under enskilda företagsmöten och under de, av SBRD, anordnade workshoparna. Framförallt ses bostadsbristen som ett hot mot kompetensförsörjningen. Förenklade regelverk och snabbare byggprocesser efterfrågas av företagen.

För att bättre ta tillvara de ungas kompetens anser många företag att lärarnas status behöver höjas, att entreprenörskap skall införas i skolan och att kopplingen mellan näringsliv och akademi behöver stärkas. Det finns också en önskan om fler internationella skolor i Stockholmsregionen. Även fler praktikplatser är något som efterfrågas.

En synpunkt som tas upp på bred front är vikten av givande nätverk för att träffa andra företagare. Företagen är intresserade av en fysisk mötesplats där både näringsliv, representanter från staden och akademi kan mötas.

6. Noteringar per stadsdel och företagsområde

Bromma

I stadsdelen Bromma har SBRD genomfört 11 företagsmöten, 8 av dessa har utförts i företagsområdet Ulvsunda/Mariehäll. Flera företagare i området önskade mer information från staden gällande både pågående och kommande infrastrukturprojekt. En del företagare önskar tillgång till mer utbildning om besöksnäringen och sevärdheter i Stockholm för sin personal (framförallt inom hotell). Andra önskemål som framkommit har varit gratis kollektivtrafik för turister.

Positiv kritik

Företagsklimatet:

Stockholm är en viktig marknad.

Almi fungerar bra.

Negativ kritik

Kompetensförsörjning:

Några företagare anser sig ha svårt att rekrytera personal.

Närmiljö:

Några, framförallt småföretagare, önskar att staden skulle kunna hjälpa till mer med skyltning, detta då de själva har svårt att få tiden att räcka till. Någon nämner också problem i kontakten med Trafikkontoret gällande skyltning och att ärendet har "runnit ut i sanden" samt att enkla skyltlov inte fungerar. I övrigt nämns också problem med städning, för få papperskorgar och bristfällig parkskötsel.

Finansiering:

Nya modeller för finansiering av nyetablerade företag efterfrågas.

Trafik:

Trafiksituationen kring Bromma Blocks behöver förbättras, nuvarande situation med konstanta köer gör att företagarna anser sig förlora kunder.

Enskede-Årsta-Vantör

I stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör har bolaget genomfört 9 företagsmöten, varav ett i företagsområdet Årsta partihallar, 2 i Högdalen samt 1 i Globen. En företagare önskar se drivande krafter bidra till att ställa om trafiken till nya bränslen och någon nämner vikten av samdistribution för att minska miljöpåverkan.

Positiv kritik

Närmiljö:

Någon företagare kommenterar att sophantering och snöröjning fungerar utmärkt i stadsdelen.

Bemötande och service:

Bra bemötande från Socialförvaltningen och Miljöförvaltningen.

Kompetensförsörjning:

Flera företagare säger sig anställa ungdomar och arbetslösa och att detta fungerar mycket bra för dem.

Negativ kritik

Närmiljö:

En företagare har haft problem gällande markupplåtelse både gällande uteservering och för andra arrangemang. Det finns klagomål på städning och för få parkeringsplatser, främst i Högdalen.

Kompetensförsörjning:

En del specifika tjänster kan vara svårt att rekrytera till.

Farsta

Endast ett företagsmöte har genomförts i Farsta stadsdel under 2014, inget att notera framkom vid detta möte.

Hägersten Liljeholmen

Under 2014 har 6 företagsmöten genomförts i Hägersten -Liljeholmens stadsdel (fördelat på Örnsbergs, Liljeholmens, Västbergas samt Telefonplans företagsområden). En sak som framkom var behovet av stöd, i ett tidigt skede, inom kreativa näringar.

Hässelby-Vällingby

SBRD har genomfört 6 företagsmöten i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning under året, av dessa är 4 gjorda i Vinsta företagsområde. Det framkom under mötena en oro för att industriverksamheten är på väg att trängas ut ur företagsområdet och flera tryckte på vikten av att

staden värnar industriverksamheten. Det framkom också önskemål om att staden når ut till fler företagare med information om Klimatpakten och dess verksamhet samt positiva kommentarer om miljödiplomereringen.

Positiv kritik

Närmiljö (Vinsta):

God kollektivtrafik och bra läge. En företagare vill se att t-banestationen Johannelund döps om till Vinsta.

Negativ kritik

Närmiljö (Vinsta):

Det är problem med städningen i området samt skrot och skrotbilar som blir ståendes länge. Belysningen behöver bli bättre för att öka både tryggheten och attraktiviteten. Flera företag önskar bättre bevakning, den som finns nu bekostas av företagarföreningen, men även mer polisnärvaro önskas. Vidare anses kostnadsläget i området vara för högt.

Kungsholmen

16 företagmöten har SBRD genomfört i Kungsholmens stadsdel, varav 2 i företagsområdet Västra Kungsholmen/Hornsberg. Majoriteten av mötena är dock i företagsområdet 0. Några frågor som nämns vara viktiga för Stockholms utveckling är integrering och bra mötesplatser för alla.

Positiv kritik

Kundnärbet:

Närhet till kunder nämns av flera företag som en mycket positiv faktor med att vara etablerad i centrala Stockholm. Bra marknad för både produkter och tjänster.

Kompetens:

Tack vare flera universitet och högskolor samt en stor befolkningsmängd och hög inflyttning finns gott om tillgång på kompetent arbetskraft. Det är också lätt att rekrytera bra butikspersonal tack vare det attraktiva läget.

Negativ kritik

Upphandling:

Kritik mot stadens sätt att sköta upphandlingar. En företagare anses att småföretagare missgynnas i och med att det ibland anges minimiomsättning eller att företaget måste ha varit verksamt ett visst antal år för att komma ifråga vid upphandlingar.

Företagsområde Västra Kungsholmen/Hornsberg:

2 företagsmöten genomfördes 2014 i Västra Kungsholmen/Hornsbergs företagsområde. Området växer i snabb takt och en sak som togs upp var hotet mot kompetensförsörjningen pga. rådande bostadsbrist, framförallt nämndes kompetensförsörjningen från utlandet vara hotad. Vidare efterfrågades bättre samverkansformer/möjligheter gällande miljöteknikexport både till Asien och inom EU.

Norrmalm

93 företagsmöten har genomförts i stadsdelen Norrmalm. 71 av dessa har utförts i företagsområde City. I stadens Vision för City framgår att Stockholms City år 2030 kommer att vara Skandinaviens ekonomiska centrum och nav i den dynamiska Östersjöregionen.

Positiv kritik

Generellt:

Stockholm har ett bra läge och anses av företagen vara Sveriges självklara mötesplats, det är här som många av kunderna finns. Stockholm anses också vara en väldigt bra stad för teknikbolag. Högt innovationstryck i regionen ger företagen bra expansionsmöjligheter. Bra kommunikationer finns och är en förutsättning för ett fungerande Stockholm.

Kompetensförsörjning:

Lätt att hitta kompetent personal till butiker och restauranger med bra lägen, framförallt med attraktiva arbets-/öppettider (för personalen). Många företagare verkar helst använda sig av nätverk för att hitta kompetent personal.

Digitala kommunikationer:

Många företag tycker att Stockholm har mycket bra digitala kommunikationer och dessutom att Stockholmsmiljön inom IT/Internet har förbättrats avsevärt bara det sista året.

Företagsvänlig stad:

Klimatet i Stockholm är enligt flera företagare positivt med många kontaktytor. Flera företagare upplever att Stockholms stad har en inställning som gynnar företagande. Stockholm intressant som testmarknad för nya produkter.

Trafik/parkering:

Bra med City Bikes.

Närmiljö/städning:

Det stora flertalet av företagarna i city verkar tycka att parker och gator sköts och städas väl samt att det finns en väl fungerande snöröjning i innerstaden.

Negativ kritik

Dyra affärslokaler:

Ett par företag nämner att det är svårt att få tillgång till affärslokaler i staden. Många menar dessutom att hyrorna är för höga och att det ofta krävs ”nyckelpengar”.

Finansiering:

Svårt få banklån för ny verksamhet.

Nätverk:

De flesta företagarna som är medlemmar i någon form av nätverk verkar nöjda med det. Få efterfrågar fler nätverk. De som inte är med verkar ha valt det och tycker att det fungerar bra för dem utan att vara medlemmar.

Kompetensförsörjning:

Företagare nämner att det kan vara svårt att hitta personal mer rätt kompetens. Exempel på bristkompetenser är duktiga säljare (framförallt om de behöver specifik produktkunskap) och specialister, några yrkeskategorier som nämns är hudterapeut och elektriker. Det som av flera nämns som ett hot mot kompetensförsörjningen är bostadsbristen i Stockholm, framförallt för företag som försöker locka till sig kompetenser från utlandet. Flera efterfrågar ett lättare sätt för företag att hyra lägenheter åt anställda. Några företagare efterfrågar också ett utökat samarbete mellan industri och universitet för att råda bot på kompetensbrist i de fall det föreligger.

Parkering:

Några vanliga uppfattningar är att det finns för få parkeringar, att de parkeringar som finns är för dyra, att det är för många lapplisor och att det saknas plats på infartsparkeringarna. Några anser det vara strategiskt viktigt för Stockholms framtid att problemet med parkeringsplatser löses. En del butiksinnehavare i city har problem med parkerade cyklar framför butiksfasaderna vilket skymmer sikten och gör det svårt för kunder att ta sig in i butikerna.

Rinkeby- Kista

I stadsdelen Rinkeby-Kista har SBRD genomfört 21 företagsmöten. Samtliga dessa möten ägde rum i företagsområdet Kista Science City där Kista Science Park och Kista Galleria ligger. Det nya Kista håller på att växa fram med en stadslig miljö som lever dygnet runt. Ett flertal nya bostäder, studentbostäder, gator, gång- och cykelbanor, torg, mötesplatser, affärsstråk samt ett bredare serviceutbud ska göra Kista till en attraktiv plats för människor att verka och leva i.

Positiv kritik*Trafik och kommunikationer:*

Trafikmiljön anses acceptabel och kollektivtrafiken fungerar tillfredsställande enligt företagarna.

Restaurangutbud:

I Kista finns ett stort utbud av lunchrestauranger. Det är positivt för de tusentals anställda i området och bidrar till hög trivsel.

Bredband:

Bredbandsutbyggnaden i Stockholm, via Stokab, är mycket bra och en förutsättning för verksamheten menar en del företag.

Företagsklimat:

Företagsklimatet i Stockholm uppfattas av många Kistabaserade företag som mycket positivt. Som exempel nämns att det verkar vara lätt att starta företag i Stockholm samt att det finns goda möjligheter till nätverkande både i Stockholm och i Kista.

Kompetensförsörjning:

Flera företag inom IT-klustret menar att deras kompetensbehov kan tillgodoses tack vare de många olika utvecklingskompetenser som finns i Kista samt via tillströmningen av kompetens från Stockholms Universitet och KTH. Dock finns det företag som är intresserade av att öka samarbetet mellan stadens olika skolor i syfte att ge skolorna en starkare koppling till näringslivet och på så sätt skapa en god kontakt med framtida anställda.

Negativ kritik

Parkeringsituation:

Samtliga tillfrågade från Kista Galleria tar upp parkeringssituationen som mycket negativ. Det anses orimligt dyrt för både kunder och anställda att parkera utanför gallerian. Enligt flera butikschefer leder parkeringssituationen till tappade kunder. Många efterfrågar personalparkeringar.

Städning:

Städningen i Kista Science City kan förbättras enligt flera av företagarna i området dock anses snöröjningen fungera bra.

Kompetensförsörjning:

I och med det stora utbudet av apotek efter privatiseringen så menar flera att det råder brist på farmaceuter.

Skarpnäck

I stadsdelen Skarpnäck har SBRD besökt tre företag. Företagsklimatet i Stockholm ansågs generellt som gott och inga övriga synpunkter att notera framkom vid dessa möten.

Spånga-Tensta

I stadsdelen Spånga-Tensta har SBRD genomfört 8 företagsmöten. 5 av dessa har utförts i Lunda företagsområde och 3 i Tensta (företagsområde 0).

Positiv kritik

Företagen ser en positiv utveckling av Tensta centrum.

Negativ kritik (Lunda)

Kompetens:

Något företag nämner brist på chaufförer för logistikföretag som ett problem.

Företagsområdet:

Det finns företagare som menar att bostäder tar över markytor som behövs för företagen. Ett företag funderar på att flytta till södra delen av staden istället.

Kollektivtrafik:

Företagen skulle gärna se en utökad kollektivtrafik då den som finns idag anses vara för gles.

Skärholmen

I stadsdelen skärholmen har SBRD under 2014 genomfört 1 företagsmöte, företaget är baserat i företagsområdet Sättra.

Södermalm

I stadsdelen Södermalm har bolaget besökt 30 företag. I företagsområdet Hammarby Sjöstad har 3 besök gjorts, dessa redovisas separat.

Positiv kritik*Företagsplats Stockholm:*

Stockholm är en bra plats för företag inom design, teknik och musik uttrycks av några företagare.

Kollektivtrafik:

Företagen är mycket nöjda med kollektivtrafiken vilken de anser fungera bra i Stockholm.

Kompetens:

Kompetens tillgången verkar i stort att kunna tillgodoses.

Negativ kritik*Lokalbrist:*

När det gäller hotellverksamhet upplever ett par tillfrågade hotell ett specifikt riktat motstånd mot deras verksamhet från hyresvärdarna. En verksamhet har blivit uppsagd då hyresvärderna vill se annan verksamhet bedrivas i lokalerna istället. Andra menar att området har en fungerande marknad för lokaler men att det skulle behöva mer konkurrens.

Närmiljö:

Några företagare nämner problem med snöröjning.

Företagsområde Hammarby Sjöstad

Hammarby Sjöstad är ett gammalt hamn-och industriområde vilket förvandlats till en modern stadsdel som en naturlig fortsättning på Södermalm. Under kommande år planeras och byggs moderna kontor för cirka 4 000 arbetande i västra Hammarby Sjöstad.

Åsikter som framkommit om Hammarby Sjöstad är bland annat en önskan om förtätning för att stadsdelen ska bli livligare. I övrigt finns en fungerande kollektiv- och biltrafik och de företagare som bolaget har pratat med anser att Hammarby Sjöstad är ett mysigt och fint område.

Älvsjö

I stadsdelen Älvsjö har bolaget besökt ett företag, det redovisas i kommande branschrapport under ”hospitality”.

Östermalm

I stadsdelen Östermalm har bolaget besökt 53 företag..

Positiv kritik

Företagsplats:

Det positiva med Stockholm som företagastad är att det finns en medial dragkraft hit. Bra kontaktnätverk och hubbar anser flera företagare. Flera nämner också en hög aktivitet inom tech som positivt just nu samt förekomsten av många innovativa företag.

Kompetens:

Företagen på Östermalm är nöjda med kompetenstillgången i Stockholm. Flera företag nämner närheten till universiteten och den kompetens det medför som en starkt bidragande faktor för att verka i staden.

Nätverk:

Tillgången till nätverk är något som många företag säger är god och att man upplever sig nöjda med.

Kundtätthet:

Som i många andra stadsdelar anser Östermalmsföreagen den viktigaste positiva faktorn med att vara etablerad i Stockholm vara närheten till kunder.

Negativ kritik

Bostadsbrist:

Företag skulle önska att bostadssituationen i Stockholm förbättrades i syfte att kunna ta in kompetens från utlandet. I dagsläget hindrar bostadsbristen många företag från att erbjuda utländsk arbetskraft jobb här.

Filmfond:

I Frihamnen ligger Stockholms främsta medie- och filmkluster. För filmbranschen är det viktigt att staden skapar en filmfond. I dagsläget blir konkurrensen snedvriden vilket missgynnar filmarbetare i staden. Mer om filmfonden finns under branschrapporten ”kulturella och kreativa näringar”.

Kompetens:

Några företagare nämner att de har svårt att rekrytera specialistkompetenser, bland annat elektriker nämns, men också systemutvecklare. Något som ett företag efterfrågar är bättre entreprenörskapsutbildning i skolan. Ytterligare något företag anser att fler samarbeten mellan industri och universitet kommer att behövas i framtiden. Flera tror också att den internationella

konkurrensen om arbetskraften kommer att öka under en 5-års period och att det är ett hot mot kompetensförsörjningen.

7. Företagsmöten via workshops

SBRD har under 2014 också genomfört drygt 250 företagsmöten i workshop-format. Resultatet från dessa företagsmöten redovisas nedan.

Frågeställning 1: På vilket sätt kan näringsliv, akademi och kommuner samarbeta bättre för att attrahera kompetens?

Bostäder

Bostadsfrågan ansågs av företagen som mycket viktig och sammanfattningsvis önskade man en större regional kraftsamling. Andra önskemål och synpunkter som framkom var byggnation av fler studentbostäder, att man vill se snabbare byggprocesser och att kommuner bygger och tar ansvar för tillväxten. Närmare samarbete mellan politiker och de som utvecklar bostadsprojekt efterfrågades också samt att infrastrukturella förutsättningar finns för byggande.

Infrastruktur

Infrastruktur är grundläggande för att ha en konkurrenskraftig och växande region. Önskemål som framkom från företagen var bättre framförhållning i planering av infrastruktur och kollektivtrafik. En del företagare ansåg också att regionen har för starka kommungränser i viktiga strukturella frågeställningar, men menar också att Stockholm Business Alliance är bra för främjande av infrastruktursatsningar.

Praktik, arbete och löner

Sammanfattningsvis ville företagarna att staden tillsammans med näringslivet ska arbeta ännu mer med att ta fram praktikplatser, sommarjobb samt att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden. En del företagare vill se lägre ingångslöner och nya anställningsformer.

Nätverk och mötesplatser

Företagarna ansåg att det behövs fler mötesplatser och nätverk. Bland annat önskar man se nätverk för studenter, fler kreativa mötesplatser samt arenor där näringsliv, akademi och kommuner kan mötas.

Utbildning

Företagarna vill se en starkare koppling mellan näringsliv och akademi. Andra synpunkter som kom fram var att man vill se satsningar på entreprenörskap i skolan samt att utbildningsutbudet bättre motsvarar arbetsmarknadens behov. Företagarna önskar också se fler internationella

skolor, ökade möjligheter till stipendier, mer digitalt lärande i skolan samt fler utbildningar för högt utbildade invandrare för att de lättare ska komma in på arbetsmarknaden.

Marknadsföring

Större samarbete mellan akademi, näringsliv och kommun efterfrågas när det gäller internationell marknadsföring. Företagen vill se en gemensam "Stockholmsstory" som alla kan kommunicera. Koordination av marknadsföring och rekrytering utomlands och fler gemensamma events ute i världen efterfrågas också.

Allmän struktur, organisation och inkluderande

Företagens önskemål kan sammanfattas med "en väg in", man vill också se en större samverkan mellan nationell och lokal/kommunal nivå. Minskad byråkrati för innovationer efterfrågas också. Samordnare av myndighetskontakter samt administrativt stöd för innovatörer är andra önskemål från företagen. Man vill också tillåta upphandlingar och anbud på andra språk än svenska, framförallt engelska nämns.

Frageställning 2: Hur kan vi bättre ta tillvara och bygga kompetens hos regionens unga?

Bostäder

Företagen anser att det behövs förenklade regelverk och flexibla lösningar gällande bostadsbyggande.

Praktisk, lärlingsplatser, arbete och samverkan

Sammanfattningsvis anser företagen att det behövs ett långsiktigt och formaliserat samarbete mellan skola och näringsliv. Man vill se fler praktikplatser och en del förespråkar lägre ingångslöner.

Nätverk och mötesplatser

Företagen vill se fler fysiska mötesplatser. En annan sak som efterfrågas är fritt Wifi i hela Stockholm.

Utbildning

Företagen anser att lärarnas status behöver höjas, att entreprenörskap skall införas i skolan och att samarbetet med näringslivet behöver utvecklas. Ungdomarna behöver också tidigt få adekvat information om arbetsmarknadens efterfrågan.

Socialt, mångfald och inkluderande

Företagen anser mångfaldsfrågan vara mycket viktig och vill införa mentorskapsprogram för ökad integration.

Övrigt

Under övrigt framkom att företagarna anser att upphandlingar bör användas som ett styrmedel. Man vill också se fler länkar till beslutsfattare och efterfrågar större regional samordning.

Frågeställning 3: Förutom rena affärsincitament, vad är viktiga faktorer i beslutsprocessen om var en etablering/investering lokaliseras?

De, enligt företagarna, viktigaste punkterna var den generella utbildningsnivån samt språkkunskaper och infrastruktur.

Frågeställning 4: Vad ska lokala politiker/representanter för Stockholmsregionen göra för att locka fler utländska investeringar till regionen?

Sammanfattningsvis ansåg företagarna att de tre viktigaste punkterna var att bygga fler bostäder, förbättra infrastrukturen och att sänka skatterna.

Frågeställning 5: Som företagsledare, vilka tillväxthinder ser du i Stockholmregionen, för ditt företag under den närmaste femårsperioden och vad ska vi göra för att övervinna dem?

Hyres-/bostadsmarknaden bedöms av många företagare vara ett tillväxthinder och de efterfrågar en förenkling av regelverket för uthyrning av lägenheter, lägre inlåningsdeposition när man köper hus samt en minskad produktionskostnad för byggandet.

Frågeställning 6: Vad skulle du vilja se att politiker i Stockholmsregionen genomför/initierar under det närmsta året för att förbättra villkoren för ditt företag?

Företagarna önskar att Bromma flygplats behålls, att pågående vägarbeten färdigställs, att Förbifarten realiseras och att tillgången till internationella skolor ökar.

Företagens åsikter om kompetens, nätverk och Stockholm som företagsplats:

Kompetens

Bristen på bostäder är en av de största utmaningarna inom området kompetensförsörjning, anser många av de tillfrågade företagen. Det inkluderar studentbostäder, en fungerande bostadsmarknad, lätt att hitta första bostaden för nyutexaminerade och bostäder för de som flyttar hit.

Flera företagare anser att vi bättre bör ta tillvara den kompetens som finns, integrera kompetenser från andra länder, få bättre matchning, öka attraktiviteten för utländska studenter för att få dem att stanna kvar samt ta tillvara det mångkulturella kapitalet. Man önskar också se ett förbättrat stöd och hjälp till de internationella talanger som redan finns här.

Nätverk

Flera företagare efterfrågar en fysisk mötesplats för småföretagare. Gärna en mötesplats där man kan samverka med Stockholms stad.

Företagsplats Stockholm

Företagen önskar förbättrad infrastruktur, både fysisk och IT. Man vill också se en utbyggd kollektivtrafik samt att Österleden byggs. Fler bostäder, lösningar för att förenklad byggandet och fler attraktiva platser efterfrågas också. Företagarna önskar också se ett fortsatt arbete med mångfald och tolerans. Avslutningsvis så vill företagarna också att Stockholm hålls rent och snyggt och att renhållningen i stadens företagsområden förbättras.

8. Företagens närmiljö

SBRD har under 2014 låtit MIND research genomföra en telefonundersökning med syftet att få reda på mer om hur företagarna uppfattar miljön där de bedriver sin verksamhet.

Undersökningen genomfördes mellan den 26 februari och den 10 april 2014 och omfattade totalt 1002 intervjuer. Skalan går från helt oacceptabel, mycket dålig, dålig, medel/genomsnitt, bra, mycket bra till utomordentligt bra.

43% av företagen i undersökningen hade varit i kontakt med Stockholms stad och 57% hade inte haft något kontakt med staden.

Undersökningen visade bland annat att företagen ansåg att Stockholm var bra som företagsplats gällande kompetenstillgång och kollektivtrafik. Närmiljö, branschnätverk och infrastruktur fick ett genomsnittligt betyg medan skyltning fick betyget dåligt och städning mycket dålig.

På frågan avseende ert företags lokala närmiljö gav företagen gatubelysning och trygghet/säkerhet ett medelbetyg. Skyltningen och gatustädning ansågs dålig och gällande parkeringsmöjligheter blev svaret helt oacceptabelt.

Företagens övergripande betyg på hur bra Stockholms stad är att driva företag i blev ”bra”, bäst betyg fick Skärholmen där företagarna ansåg att det var ”mycket bra” att driva företag och sämst hamnade Rinkeby-Kista där företagen gav ett genomsnittligt betyg. På frågan ”hur upplever du Stockholms stads service för företagare” så gav företagarna betyget ”dålig”. Även här hade Skärholmen det högsta resultatet och där ansågs servicens ”bra”, medan man i Rinkeby-Kista såg stadens service som ”helt oacceptabel”.

De tre frågor som företagarna tycker att det är viktigast att Stockholms stad fokuserar mer på för att främja deras verksamhet är infrastruktur, utbildning och bostadssituationen.

Mycket viktiga aspekter för att starta och driva företag i Stockholm verkar företagen tycka är närheten till kunder samt god uppkoppling till internet. Även kompetensförsörjningen anses viktig medan branschnätverk och livskvalitet ses som varande av genomsnittlig vikt.

I de öppna svaren finns framför allt starka synpunkter vad gäller bostadsbristen och parkeringsmöjligheterna, vilka företagarna vill se förbättras innan de får en negativ effekt på företagandet i staden. Det förekommer även en del synpunkter och förslag på förbättringar vad gäller trafiksituationen, tiggare och momssänkningen.

Undersökningen i sin helhet finns att läsa i bilaga 1.

9. Noteringar per bransch

Informations- och Kommunikationsteknologi (ICT)

Stockholm som företagsplats

Under 2014 har en rad företagsmöten genomförts med bolag inom ICT branschen. Statistik, rapporter och rankingar pekar på att Stockholm är en av de främsta städerna i världen för ICT, något som också reflekteras i responsen från de besökta bolagen. Mer kapital än någonsin investeras i ICT bolag, fler bolag gör större avstamp utomlands och intresset för ICT är på en hög nivå i Stockholm. ICT bolagen verkar nöjda med Stockholm som företagsplats gällande teknik och IT. Främst är det små- till medelstora bolag med skalbara, innovativa produkter och tjänster som fått internationell uppmärksamhet. Det har under 2014 skrivits flera positiva artiklar om ICT branschen i Stockholm, en positiv utveckling som drivs av de innovativa bolagen och som generellt stärker synen på Stockholm som företagsplats.

Nätverk och Mötesplatser

ICT bolagen upplever, enligt utförda företagsmöten, att det överlag finns bra tillgång till nätverk i Stockholm. Sedan 2012 har SBRD fokuserat på att stödja initiativ som lett till fler mötesplatser och nätverk. Under 2014 fyllde SUP46 ett år och har etablerat sig som den självklara mötesplatsen för ICT/startup/internet sektorn i Stockholm. SUP46 har även expanderat sin verksamhet till nya kontorslokaler för att möta efterfrågan och har nu också utrymme för events och aktiviteter. Flera så kallade ”meetups” har ägt rum under året (ett meetup är ett mindre event med specifikt fokus, exempelvis generell investering, dataspelsutveckling eller specifika programmeringsspråk).

Talangattraktion

En gemensam utmaning för ICT sektorn är kompetensförsörjningen. Både stora etablerade företag och mindre, snabbväxande startups uttrycker att bristen på kompetens är ett problem för

sektorn. En konjunkturrapport från IT & Telekomföretagen visar att efterfrågan av ICT tjänster ökar och att kompetensbristen är ett ökat hot för branschens utveckling. För att möta denna utmaning har SBRD påbörjat ett arbete kring talangattraktion kopplat till Stockholmsregionens strukturfond.

Under 2014 har SBRD tillsammans med Stockholm Visitors Board även lanserat en ny webbplats för personer som vill flytta till Stockholm för att bo och arbeta. Sidan riktar sig till internationell ”talang” och innehåller användbar information för den som är intresserad av att flytta till Stockholm.

Branschen är enig om att kompetensbristen är direkt kopplad till bostadsbristen och det är svårt för bolagen att rekrytera personer som bor utanför Stockholm. Stockholm växer snabbt och det är tydligt från flera rankingar att staden är attraktiv för internationell talang. Det krävs stora reformer för att lösa bostadsbristen i Stockholm på lång sikt, men SBRD kommer att fokusera på mindre åtgärder som kan göras i samarbete med branschen.

Life Sciences

Inom Life Sciences har SBRD under året fokuserat på Life Science Investment Hotlist, vilken utgörs av 40 av regionens mest investerbara företag. Företagen är valda utifrån ett antal investerarkriterier såsom; ledning (serie-entreprenörer), investerbarhet, om de söker samarbeten, innovationshöjd, akademisk anknytning, eget kapital för att matcha fondansökan, att de finns registrerade i SBA-regionen samt att de söker investeringar på 5-50 MSEK. En utvärdering visar att samtliga 40 utvalda företag anser att listan är ett viktigt verktyg för att få investerarkontakter och synlighet. Företagen visar också ett tydligt önskemål om att fortsätta med projektet att skapa Hotlists.

I övrigt är den gemensamma åsikten från Life Science företagen att Stockholmsregionen är en mycket bra plattform att verka utifrån, framförallt med tanke på närheten till Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska Högskolan och Stockholms Universitet. Inom några områden anser företagen att det finns utvecklingspotential i staden: och det gäller finansiering i tidiga faser, synliggörande inför den internationella marknaden och bostäder.

Hagastaden

Företagen inom branschen följer utvecklingen i Hagastaden och några, för branschen, viktiga aktörer har visat intresse av området. Hagastaden har fått en viktig etablering i form av Läkemedelsbolaget Merck & Co. Vidare anser företagarna att det är viktigt att staden fortsätter arbeta aktivt för att aktörer väsentliga för branschen flyttar dit.

Hospitality

Under 2014 års företagsmöten inom profilbranschområdet hotell diskuterades framförallt följande tre frågeställningar:

1. Vilka utmaningar ställs ni inför vid rekrytering av personal?
2. Vänder ni er till internationella talanger vid rekrytering?
3. Vilken roll tycker du att staden ska ha i utvecklingen av hotellnäringen?

En klar majoritet av hotellen på plats var överens om att den största utmaningen vid rekrytering, trots många ansökningar, är att hitta personal med rätt kompetens som har realistiska förväntningar och som ligger rätt lönemässigt. Det är ofta dålig kvalitet i ansökningarna och svårt att hitta ”rätt attityd och serviceanda” menade vissa, andra pekade på konkurrensen mellan hotellen och att branschen är en ”genomgångsbransch”. Även en brist på kockar råder, vilket rapporterats tidigare.

Få hotell som deltog verkar ha en tydlig strategi för att rekrytera internationellt. Undantaget Sheraton där man finner personal från 40 olika nationaliteter, och Grand Hotel som rekryterar

från de internationella hotellskolorna. Andra hotell utnyttjar till viss del sina egna internationella nätverk.

Många hotell är eniga kring vikten av att staden marknadsför Stockholm som destination och att i detta arbete fortsätta driva in kongresser, helst under lågsäsong. En aktör uttryckte en önskan om att staden fokuserar än mer på evenemang. Hotellen menade också att det är viktigt att staden fortsätter verka för att fler internationella företag ska etablera sig i Stockholm, och att arbetet med att attrahera internationella hotellkedjor fortsätts. Det ansågs också viktigt att överetablering motverkas samt att information och statistik om branschen sammanställs.

Retail

Företagsmöten inom profilbranschområdet retail har under 2014 främst genomförts i city och Vasastan. Generellt anser företagen att det är svårt att få tag på nya lokaler och att hyresnivåerna är höga. Flera butiksinnehavare längs med Drottninggatan uttryckte oro över tiggare på gatan. Snöröjningen anses också problematisk och flera företagare menar att man ofta får lösa hanteringen själv eller via fastighetsägaren. I övrigt anses den fysiska närmiljön bra, ren och trygg. Kommunikationerna fungerar bra och kunderunderlaget är högt. Många företagare är mycket nöjda med butikernas läge. Nämnas kan att en del butiksinnehavare har haft svårigheter att nå fram till staden vad gäller vissa ärenden, exempel som nämns är bygglov, uppsättning av skyltar, mattor samt julbelysning.

Vad gäller kompetensbehov berättade flera av butiksinnehavarna att de får många spontanansökningar av personer som vill arbeta i butiken, men att det ändå kan vara svårt att hitta lojal och kompetent personal. Det är annars vanligt att använda sig av nätverk vid rekrytering. I övrigt gällande nätverk samarbetar många med andra närliggande butiker och grannar i området eller i aktuellt köpcentra och inga ytterligare önskemål om nätverk uttrycks av företagarna. Vad gäller fastighetsägare ingår de ofta i olika nätverk och samarbetar en del sinsemellan, bland annat genom fastighetsägarforum.

10. Hur tas synpunkterna omhand?

De synpunkter som framkommer SBRDs vid företagsmötena berör främst stadens styre, förvaltningar och bolag inom Stockholms stad, men även andra organisationer. Frågor av konkret karaktär, som exempelvis avsaknad av trafikskyltar och blockering av parkeringsplatser, kommuniceras direkt med berörd förvaltning för att snarast kunna åtgärdas. Mer övergripande synpunkter sammanställs och kommuniceras, efter att tillräckligt många företagsmöten har gjorts, till berörd motpart.

Ambitionen är också att detta underlag ska ligga till grund för stadens fortsatta arbete med att utveckla företagsområdena, bland annat med utgångspunkt från ärendet om Riktlinjer för Stockholms företagsområden, som antogs av kommunfullmäktige under 2007.

Företagsmöten i utvalda branscher ingår i det investeringsfrämjande arbete som SBRD bedriver för att utveckla Stockholm som en företagsdestination.

Målet är att Stockholm ska vara Europas ledande hållbara tillväxtregion 2020. Hållbarheten avser såväl ekonomisk, social, demokratisk som ekologisk utveckling. Under 2014 har besök gjorts bland annat med syftet att hjälpa och informera företagsinvestorer om affärsmöjligheter i Stockholmsregionen samt att inhämta kunskaper om de utvalda branscherna för att vidare kunna bidra till att stärka dessa.